

Verslag bijeenkomst KBG Nieuw-West

Datum: 02.12.2021

Auteurs: Martien Kuitenbrouwer, Sipke Bontekoe

Vastgesteld verslag

Op 2 december jl. vond de tweede bijeenkomst plaats van de klankbordgroep Nieuw-West van de Regionale Energiestrategie (RES) wind Amsterdam onder leiding van Martien Kuitenbrouwer (Public Mediation). Deze tweede bijeenkomst ging grotendeels over de aanvullingen op het onderzoek context mapping. Daarnaast hebben ervaringsdeskundigen gedeeld hoe het is om 20 jaar lang vlakbij windmolens te wonen. Tijdens de bijeenkomst kwamen de volgende waarden het meest naar voren: rust, recreatie, ruimte en natuurbehoud.

Context mapping

Tijdens het eerste uur stond het onderzoek Context Mapping centraal. Dit onderzoek is uitgevoerd in november 2021 en wordt aangeboden aan de Gemeenteraad en het College van B&W zodat zij geïnformeerde keuzes kunnen maken over windturbines binnen de gemeentegrenzen van Amsterdam. Iemand uit het onderzoeksteam gaf een presentatie en beantwoordde vragen. Ook worden de uitkomsten verwerkt in het afwegingskader.

Wat is Context Mapping?

Context Mapping is etnografisch onderzoek dat wordt uitgevoerd door Perception Design Studio met als doel bewoners te vragen naar de lokale waarden en ervaringen. Bewoners vullen hiervoor een werkboek in met kaarten waar zij op aangeven welke delen van de buurt waarde heeft voor hen. Het werkboek biedt ruimte voor geschreven toelichtingen, maar vraagt ook om te antwoorden door foto's te selecteren en stickers te plakken. Eerst worden respondenten gevraagd dit voor de huidige situatie van hun buurt te doen. Daarna beantwoorden zij de vragen opnieuw in de situatie dat windturbines geplaatst zijn in de zoekgebieden. Daarmee ontstaat een contrast dat laat zien welke waarden onder druk komen te staan bij de plaatsing van windturbines. Het invullen duurt doorgaans 30-60 minuten.

Met Context Mapping wordt zachte, lokale kennis vergaard die nauwelijks in enquêtes is te vatten en daarom in veel gevallen niet wordt meegenomen. Deze informatie kan wel relevant zijn, zoals welke fietspaden door bewoners veel gebruikt worden voor recreatie. Daarom heeft de Gemeente Amsterdam gekozen om dit onderzoek te doen naast andere vormen van onderzoek, zoals de online raadpleging met de methode van de Participatieve Waarde Evaluatie (PWE).

Om deel te nemen aan Context Mapping zijn bewoners en ondernemers benaderd door middel van flyers, brieven en via verenigingen. Verenigingen deden dat via sociale media of WhatsApp. Bewoners en ondernemers konden zich opgeven voor een van de zeventien workshops verspreid door de stad. In totaal zijn er 252 werkboeken ingevuld bij zeventien workshops.

Data Nieuw-West

In Nieuw-West hebben twee workshops plaatsgevonden. Wat opvalt is dat het opleidingsniveau van de deelnemers relatief hoog was en dat het merendeel geen migratieachtergrond had. Dat betekent, specifiek voor Nieuw West, dat laagopgeleiden en mensen met een migratieachtergrond ondervertegenwoordigd waren. Dit is een zorg die gedeeld wordt door de klankbordgroep en waar extra actie voor nodig is.

De data van Amsterdam Nieuw-West laat zien dat bewoners de meeste waarde hechten aan rust en ruimte in Nieuw West. De kaart met vlekken (heat map) laat zien welke locaties respondenten waarderen. De stukken die oplichten lijken volgens de groep de volgende locaties te zijn: Natuurgebied Rietlanden, het Brettenpad en De Tuinen van West.

Aanvulling klankbordgroep op de data van Context Mapping

De klankbordgroep benadrukte in hun reacties dat rust, recreatie, ruimte en natuur het belangrijkste is voor hen. Zij willen dat graag beschermen. Zij maken zich zorgen over de overlast van windturbines.

Een deelnemer geeft aan zich te vinden in de uitkomsten van het onderzoek, maar stelt wel de vraag: *“Moet er nou echt groen verdwijnen voor het maatschappelijke belang van groene energie?”*. Dit zijn zorgen over natuurgebieden De Bretten en het Geuzenbos. Volgens deze persoon heeft Amsterdam haar rustige groengebieden hard nodig omdat groen in de stad schaars is. De Bretten en het Geuzenbos moeten beschermd worden en daar mogen geen windmolens geplaatst worden. De Bretten is een van de groene longen van Amsterdam en is aangemerkt als rust- & ruimtegebied vanaf 2050; dat gaat moeilijk samen met windmolens. Deze persoon heeft bedenkingen bij de opeenstapeling van overlast in Westpoort: er is daar al veel industrie en men kan niet door blijven stapelen.

In de omgeving liggen vijf volkstuinparken. De volkstuinders zijn blij dat ze mogen meepraten, omdat ze voorheen niet als stakeholders werden gezien, aldus tuinders. Tijdens de zeven zomermaanden van het jaar mogen alle tuinders overnachten op de tuin. In de vijf wintermaanden mogen max. 20 personen (10 tuinders + hun partners) overnachten en zijn tuinders overdag veel op het park. Het is dus belangrijk dat het 's nachts rustig is rondom het park, zodat tuinders goede nachtrust kunnen genieten. Op de tuinparken is al veel overlast van de snelwegen (N200, A5, A9), industrie, vliegtuigen (Schiphol), festivals (Spaarnwoude, Tuinen van West, N1, Polderheuvel en Ruigoord) en de huidige windturbines. Als de wind “verkeerd staat” dan ervaren tuinders zeer veel overlast van de festivals. De tuinders zijn bang dat de overlast toeneemt als daar ook windturbines bij komen. Een ander belangrijk punt voor hen is dat de biodiversiteit van De Bretten niet achteruit mag gaan.

De bestaande overlast in het havengebied wordt genoemd als aandachtspunt: er is al veel geluidsoverlast van bestaande windmolens, festivals en industrie. Belangrijk is dat er een afweging komt op basis van de accumulatie van geluid.

Sporters in de omgeving worden niet zo zeer beïnvloed, verwacht de afgevaardigde van het sportpark. Sporten doe je voor je rust, maar het genot van sporten wordt waarschijnlijk niet beïnvloed door het geluid van windmolens. Zijn er nog andere effecten voor sporters? Op deze vraag is geen antwoord geformuleerd tijdens de bijeenkomst.

Leden van de klankbordgroep willen niet dat de energie die wordt opgewekt met windturbines naar de industrie of datacenters gaat. Een deelnemer geeft aan dat door een inschattingfout van het kabinet groene stroom slurpende datacenters plek innemen waar wellicht windmolens hadden kunnen staan. Dat omwonenden gevraagd wordt overlast van windmolens te accepteren terwijl aan de andere kant veel groene stroom naar datacenters gaat, is voor diezelfde omwonenden onverteerbaar. De leden van de klankbordgroep vragen zich af of het mogelijk is de op te wekken energie slechts beschikbaar te stellen voor huishoudens in Amsterdam?

Ook wordt het volgende verteld door een bewoner van een buurgemeente. Amsterdam is een internationale stad, de openbare ruimte van Amsterdam is speelveld voor de hele wereld. En wordt daardoor steeds schaarser en kostbaarder. Dus wat legitimeert de urgentie van de gemeente om in de openbare ruimte van Amsterdam windmolens te plaatsen? En dat geldt al helemaal voor het kostbare groen. Het stadsbestuur onderschat de waarde van het groen rondom de stad. Opvallend omdat de Omgevingsvisie 2050 de waarde van groen en natuur juist hoog op de agenda heeft staan.

Samengevat zijn de volgende punten aangegeven als specifiek belangrijk in Nieuw-West:

- De natuur in Nieuw West is natuur voor de hele stad. Ruimte voor rust en recreatie is belangrijk voor alle Amsterdammers en dat vindt men in Nieuw-West ook.
- Het havengebied kent al veel geluidsoverlast, van o.a. al bestaande windmolens en industrie. Accumulatie van geluid moet meegenomen worden in de afweging.
- De Brettenzone en het Geuzenbos moeten een groene scheg blijven. De Bretten en het Geuzenbos mogen niet als respectievelijk zoekgebied en reserve zoekgebied ingezet worden. De Bretten valt bovendien onder Natuurnetwerk Nederland en het Geuzenbos is aangemerkt als Amsterdamse ecostructuur.
- Volkstuinen in Nieuw-West zijn belangrijk: mensen overnachten er.
- Nieuw-West heeft veel sportfaciliteiten. Het is belangrijk dat deze niet worden gehinderd.
- Aandacht voor alternatieven: zoals zonnepanelen langs de snelweg en energie besparen.
- Aandacht voor biodiversiteit.

Reactie van de gemeente op de zorgen

Momenteel is de Bretten een gele zone = reservegebied. Dat houdt in dat het een zoekgebied kan worden, wanneer de groene zones (zoals Westpoort) niet genoeg capaciteit kunnen leveren. De potentiële opbrengst in de groene gebieden is ongeveer 96 MW.

In de zoekgebieden bij Nieuw-West zijn verschillende beperkingen als het gaat om het type windturbine dat geplaatst kan worden. De ligging van Schiphol maakt bijvoorbeeld dat de windturbines waarschijnlijk niet hoger dan maximaal 120m of 146m kunnen zijn. Dit wordt nog geverifieerd.

De reflectiefase is bedoeld om signalen, zorgen en wensen uit de stad op te halen, die belangrijk zijn bij het besluit over de mogelijke concrete locaties voor windturbines. Deze worden gebundeld in het afwegingskader. Dit wordt nader toegelicht in de volgende klankbordgroep. Belangrijk is dat bij een mogelijke concrete aanvraag van initiatiefnemers niet alleen het afwegingskader, maar ook de MER-procedure bepalend is. Hierin worden concrete eisen t.a.v natuur en gezondheid opgenomen.

De ambitie van Gemeente Amsterdam (50 MegaWatt windenergie) levert voldoende stroom voor circa 80% van de huishoudens in Amsterdam. Deze stroom vloeit vanaf de windmolens naar het net en kan dus niet alleen beperkt worden tot huishouden.

Ervaringsdeskundigen: wonen bij windmolens

Twee ervaringsdeskundigen vertellen hoe het is om op 200-250m afstand te wonen van drie windmolens. Dit echtpaar heeft 20 jaar lang in deze situatie gezeten. Ze vertellen dat het een continu geluid is: dag en nacht. Het geluid verschilt met het weertype. De windsnelheid en richting hebben veel invloed hoeveel geluid op de woning afkomt. "Je wendt niet aan het geluid", omdat met elk weertypen een ander geluid vrijkomt. Rolluiken voor de ramen hielp weinig voor de geluidsoverlast 's nachts. De windmolens gingen weleens kapot. Dan maakten ze veel kabaal. Met een belletje naar de centrale zet het beheer de windmolen vrijwel direct stil en kwamen er reparateurs kijken. De slagschaduw kregen deze ervaringsdeskundigen in de ochtend door de ramen en ervoeren dat als zeer vervelend.

Met de huidige regels worden windturbines niet meer zo dichtbij woningen geplaatst als het bovenstaande echtpaar meemaakte.

Reactie van de gemeente

Momenteel is er geen afstandsnorm, maar een geluidsnorm. Op basis van deze geluidsnorm (47Db overdag) en gemiddelden komt het dan zo uit dat woningen niet dichterbij dan 350m bij een windturbine vandaan mogen staan. In sommige gevallen betekent het in de praktijk meer dan 350m afstand, omdat omstandigheden (type, windrichting, etc.) maken dat de norm sneller overschreden wordt.

De klankbordgroep geeft aan dat niet alleen met jaargemiddelden maar ook met piekbelasting rekening gehouden moet worden. Het mag niet zo zijn dat windmolens ver boven de 47dB uit mogen komen overdag nadat het een paar dagen niet gewaaid heeft. Bewoners maken zich zorgen over de overlast van de geluidswaarden boven het gemiddelde door het jaar heen.

Volgende bijeenkomst en openstaande vragen

In totaal vinden er zes bijeenkomsten plaats met de klankbordgroep Nieuw-West. De volgende (de 3^e) bijeenkomst staat gepland voor dinsdag 14 december van 17.00 tot 19.00u via MS Teams. Tijdens deze bijeenkomst staat het afwegingskader centraal. In januari, februari en maart volgen bijeenkomsten die gewijd worden aan richtlijnen voor participatie voor initiatiefnemers, samenspel met buurgemeenten en onderwerpen die de klankbordgroep graag zelf wil bespreken. Een onderwerp wat is aangediend is de vraag hoe laagopgeleiden en migrantengroepen beter bij de opgave te betrekken.

Openstaande vragen

- Wat doet de gemeente Amsterdam om energie te besparen en bewoners/bedrijven energie te laten besparen? Dan zijn er namelijk minder windmolens nodig.
- Wat zijn de beleidsregels rondom de maximaal toegestane decibel geluidsemissie van windmolens? Hoe wordt dat gehandhaafd door de gemeente?

- Werkt de gemeente met gemiddelde om aan deze geluidsnorm te voldoen? Hoeveel mag bijvoorbeeld jaarlijkse overschrijding plaatsvinden?
- Zijn er nog andere effecten van windturbines voor sporters dan alleen een achtergrond gezoem?
- Wat zijn de plannen van de gemeente voor het realiseren van meer zonne-energie?
- Wat zijn de regels voor distributiecentra in Westpoort om zonnepanelen sneeuw-veilig op hun daken te bevestigen?
- Worden nieuwe gebouwen (zoals onder meer distributiecentra en andere bedrijfsgebouwen) verplicht in de bouwvergunningen om de draagkracht van hun daken niet alleen bestand tegen sneeuw te maken maar ook sterk genoeg zodat ze daarnaast ook geschikt zijn voor zonnepanelen? Dus geschikt voor het gewicht van sneeuw plus zonnepanelen.

Bijlage 1: Lijst met aanwezigen

Aanwezig (perspectieven)

Belangenvereniging Huurders Woonwagen-Locatie Wethouder van Essenweg
Bewoner stadsdeel Nieuw West (Brettenzone)
Bewonersvereniging Zijkanaal F Halfweg
Sportpark Spieringhorn
VvE in gebied Westpoort
Volkstuinpark de Bretten
Volkstuinpark de Grootte Braak

Bart Vertelman (Gemeente Amsterdam, team RES Amsterdam)
Martien Kuitenbrouwer (Public Mediation)
Amber Bosse (Public Mediation)
Sipke Bontekoe (Public Mediation)

Afwezig

Bewoner Amsterdam West
Dorpsraad Zwanenburg-Halfweg
Perspectief Jongeren
VvE De Silodam
Westpoort Ondernemersvereniging

Bijlage 2: MS Teams chat (geanonimiseerd)

[02-12-2021 17:09] @[persoon], zou jij [persoon] kunnen toelaten die doet ook graag mee.
[02-12-2021 17:09] Hi [persoon], ik zie hem niet in de lobby. Zou [persoon] opnieuw kunnen inloggen?
[02-12-2021 17:11] ??
[02-12-2021 17:27] die inloop was wel erg kort van tevoren aangekondigd heel jammer
[02-12-2021 17:27] Oki
[02-12-2021 17:27] Hihi wie zijn jullie
[02-12-2021 17:54] Volkstuinen zijn maatschappelijk gezien wel degelijk stakeholders. Alleen juridisch zijn jullie geen geluidsgevoelige objecten of locaties
[02-12-2021 17:56] Helemaal mee eens!
[02-12-2021 18:19] Heel goed!
[02-12-2021 18:26] Is ca. 15% hoogteverschil merkbaar?
[02-12-2021 18:31] Martien, welke dB-norm bedoel je, die geldt?
[02-12-2021 18:32] En slagschaduw?
[02-12-2021 18:35] Maar een natuurgebied zoals de Bretten wordt deels niet meer vrij toegankelijk in een bepaalde cirkel.
[02-12-2021 18:47] Iemand van Amsterdam Energie, kan dat kloppen?
[02-12-2021 18:47] ja denk ik wel
[02-12-2021 18:56] Bedankt dat ik aanwezig mocht zijn!